

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 ..
Helyben hához hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfői és
ünnepek utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfoiyam 20. szám.

Nagyvárad.

Kedd 1915 január 26.

A kormány segítő akciója.

Államsegély iparosoknak és kereskedőknek.

Annak idején Nagyvárad városa két ízben is nagyobb összeget szavazott meg a munkanélküliek felsegítésére, azonban a város tanácsa és törvényhatósága nem gondolt arra, hogy száz és száz iparos család van, akik épen úgy nyomorognak, mint a munkások s még nagyobb nélkülözéseket szenvednek.

Az inséges esztendő után bekövetkezett világháború amíg egyes iparágakba hozott némi lendületet, általánosságban azonban még jobban fokozta a munkanélküliséget s a nyomort s a drágaság óriási emelkedésével még jobban megnehezítette a megélhetést.

A háború mindent háttérbe szorító nagy feladatai mellett a kormány figyelmét nem kerülte el az itthon maradottaknak nehéz helyzete s első sorban rendezte a hadba vonultak családtagjainak segélyezését.

Már hónapok óta csak Nagyváradon több mint négyezer család részére havonta százezreket oszt ki s ezáltal biztosítja megélhetésüket s letörli annyi családanya és gyermeknek arcáról a nélkülözések fájó könnyeit.

A kormány azonban még ennél tovább megy; látja, hogy a háború folytán fokozott munkahiány miatt sok iparos család legnagyobb nyomorba jutott; sok szegényebb kereskedő egész egzisztenciáját teljesen tönkretette a háború folytán beállott nehéz helyzet.

Ezekben a nyomorba, szorult helyzetbe jutott polgárokon akar most a kormány segíteni és pedig akciójában tekintettel kíván lenni arra, hogy segélyhez juttassa, felsegítse őket, nem pedig alamizsnát adjon számukra.

Akciójának keresztülvitelét a kormány a kereskedelmi és iparkamarákra, mint legkiválóbb közgazdasági érdekképviseletre bizza s helyi bizottságok alakítása révén, kereskedők és iparosokra bizza a segélyre szorultak kikutatását s a segélyezés mérvének megállapítását.

A segélyezés a nagyváradai kamara terve szerint különböző módon vitetnék keresztül; segélyben részesülnének azon iparosok és kereskedők családjai, akiknek családfenntartójuk a hadba vonult; ezek részére rendszeres havi segélyt adna a kormány az államsegély kiegészítésül; havi segélyben részesülnének azok a kereskedők és iparosok, akiket súlyos helyzetbe sodort a háború, mivel megzavarta a közgazdasági konjunkturákat; végül pár száz korona kamatmentes és kisebb részletekben visszafizetendő kölcsönt kapnának azok az iparosok, akik üzemük folytatásához a felállítandó Hadi Hitelintézetben nem kaphatnak kölcsönt, mivel nem nyújthatnak kellő garanciát a hitelre.

A kamara a nagyváradai helybizottságon kívül a vármegyében is szándékozik a nagyobb ipari és kereskedelmi gócpontokon helyi bizottságokat szerezni és pedig Berettyóújfaluban, Belényesben, Székelyhidon,

Margittán, Tenkén, Eleden, Érmihályfalván, Derecskén és Nagyszalontán, bevonva mindenütt a kamarai kül- és levelezőtárgyakon és az ipartestületeken kívül az arra alkalmas kereskedőket és iparosokat.

Ezen tervezetből látszik, hogy a nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara mily meggondoltan és szakértelemmel készítette elő ezt a fontos ügyet, amely száz és száz szegény iparos és kereskedő és azok családjának kétségbeesését oszlatja el, menti meg őket a nyomortól s teszi rájuk nézve elviselhetővé a háború által okozott nehéz idők bajait és keserveit.

Hálás elismeréssel fogadja bizonyára megyénk és városunk iparos és kereskedő polgársága a kormány jóakaró gondoskodását, hogy a mai nehéz időkben is a háború által sújtott iparos és kereskedők szorult helyzetét támogatásával megkönnyíteni igyekszik.

A német tengerészet fényes küzdelme.

Nagy csata az Északi-tengeren.

Budapest, január 25. (A miniszterelnökség távirata.) A Seydlitz, Derflinger, Moltke és Blücher páncélos cirkálóknak, négy kisebb cirkáló és két torpedóflottila kíséretében az Északi-tengeren ma délelőtt történt kifutása alkalmával egy öt csatacirkalóból, több kisebb cirkalóból és huszonhat torpedózuzóból álló angol hadiflottával összeütközésre került a sor.

Az ellenség három órás küzdelem után Helgolandtól 70 tengeri mértföldnyire nyugat-északnyugati irányban abbahagyta a harcot és visszavonult.

Eddig érkezett jelentések szerint angol részről egy csatacirkáló, a mi részünkről a Blücher elsüllyedt, a többi német hajók sértetlenül visszatértek a kikötőbe. Behneke.

Dünkirchent léghajók bombázták.

Budapest, január 25. Dünkirchen fölött újra több német repülőgép jelent meg és nyolcvan bombát dobott a városra. A bombázásnak számos halottja és sebesülje van. Francia és angol repülőgépek megkísérelték az üldözést.

A német buvárhajók megkezdték Anglia blokádját.

Budapest, január 25. Anglia általános blokádja megkezdődött. A német tengeralatti flotta az angol partvidék közelében tartózkodik.

Anglia keleti partvidékéről a lakosság Londonba menekül. Yarmouth lakóinak kétharmada elmenekült.

Százezer új angol katona Franciaországban.

Rotterdam, január 25. A Nieuwe Rotterdamse Courant jelenti Havreből: Az elmúlt napokban a francia északi kikötőbe sok angol szállítóhajó érkezett új angol csapatokkal, a melyeket a francia hatterre fognak vinni. Magában Havreban huszonnyolc angol szállítóhajó kötött ki és huszonnégy óra alatt kirakták az egész szállítmányt. A szállítóhajókat a csatornán torpedóüldözők

és gyorscirkálók kísérték. Itteni hírek szerint a különböző kikötőkben százezer új angol katonát tettek partra. A felszerelésük kifogástalan volt és a tisztek azt állítják, hogy a mostani katonák kiképzése épp olyan kitűnő, mint az első sorbeli csapatoké volt. Az angol tisztek azt mondják, hogy a legnagyobb bizalommal mennek a küzdelembe, bár tudják, hogy ellenfelük igen hatalmas és a bátorságban felülmulhatatlan.

A soissoni francia vereség végzetes.

Budapest, január 25. A Morningpost jelentése szerint a soissoni vereség **végzetes volt a franciákra**, mert Kluck serege éket vert a francia arcvonalba. A franciák itt tizenkétezer embert vesztek.

Budapest, január 25. (Tud. cenz. táv.) Genfből sürgönyzik: A Newyork Herald párisi kiadása szerint a németek tegnap újból bombázták Soissons. Óriási károkat okoztak.

Német sikerek a francia harctéren.

Berlin, január 25. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér: Január hó 23-ika általában minden különösebb esemény nélkül telt el. Argonnei erdőben a franciáknak támadását könnyedén visszavertük. Vogézekben Hartmanusveilerkopfnál és Skinbachnál északkeletre előrehaladtunk.

Havre fél a Zeppelinektől.

Budapest, jan. 25. (Tud. cenz. táv.) Amsterdamból jelentik:

Le Havreban a katonai hatóságok a

köz- és magánvilágítást korlátozták. A német repülőgépektől való félelem tette szükségessé ezt az intézkedést.

14.000 nem kézbesíthető távirat Avezzanóban.

Budapest, január 25. Rómából jelentik, hogy a földrengés által okozott kár százmillióra tehető. Az avezzanoi postán tizennégyezer sürgöny van, amit azért nem lehetett kézbesíteni, mert a címzettek meghaltak.

A trónörökös és Burián találkozása.

Budapest, január 25. **Károly Ferenc József trónörökös** tegnap **Frankfurtban találkozott Burián István báró külügyminiszterrel**, akivel több órán keresztül tanácskozott.

A találkozás után **Burián báró a német főhadiszállásra, a trónörökös pedig Bécsbe utazott.**

Lillétől Lodzig visz a német vasut.

Budapest, január 25. A Wolf ügynökség a német vasuti hálózat óriási megnagyobbodásáról ad hírt. A hír szerint Franciaországból Belgiumon át Oroszország belsejébe lehet utazni német vonalon. A Wolf-ügynökség jelentése a következő:

Tegnaptól kezdve életbelépett az ostrowodzi személyforgalom az újjáépített vasuton. Most a német vasutakon Lillétől Lodzig lehet utaznia a közönségnek.

Előnyomulásunk északon.

Budapest, jan. 25. (Hivatalos.) A galíciai és lengyelországi arcvonalon nincs változás. Egyes szakaszokon ágyuhare és kisebb csatározások folytak. Az ellenséget tüzésünk tüze arra kényszerítette, hogy Tarnowtól délre megint néhány lövészárkot ki-

ürítsen. Helyzet a Kárpátokban is változatlan. Az oroszokat több szorosok magaslataitól délre előretolt állásukból visszaszorítottuk.

Déli hadszíntéren nincsenek események. Höfer vezérőrnagy.

Az orosz offenzívából orosz védelem lett.

Berlin, január 25. A Wolff ügynökségnek a keleti hadszíntérre küldött tudósítója táviratozza Lovicból:

— Az oroszok, hogy Varsót megvédjék, most olyan nagy csapatmögéket kénytelenek jobb szárnyukra vetni, hogy **Galiciában és Magyarországon ellen nem vállalkozhatnak döntő hadműveletekre** és nem vállalkozhatnak még akkor sem, ha seregeik állapota jobb lenne, mint a milyen. A Krakó ellen irányuló offenzívából Varsó védelme lett. Ha a nagyherceg seregeinek jobbszárnyát a galíciai operációk érdekében meggyöngyözték, akkor alighanem Varsó adná meg ennek az árát. Krakót Varsóért kicserélni, — ez bizonyára rossz sakkhúzás volna még akkor is, ha Krakó elfoglalása biztos volna. Pedig ez éppenséggel nem bizonyos, mert a szövetségesek azért, hogy egy tornyot megszerezzenek, legfeljebb egy parasztot áldoznának. Bizony, a játszma nem áll jól az oroszokra nézve.

Üldözzük az oroszokat Bukovinában.

Budapest, január 25. **A Kirli-baba-nál megvert orosz sereget győztes csapataink Radutz felé üldözik.**

Az oroszok tehetetlenek előnyomulásunkkal szemben.

Budapest, január 25. (Tud. cenz. táv.) Kopenhágából jelentik: Szentpétervári táviratok beismerik, hogy a Kárpátokban az orosz operációkat be kellett szüntetni, állítólag a havazások boállta miatt. Ugyanez a jelentés a németeknek a Bzura és Rawka jobbszárnyán való letelepedését megakadályozatlannak mondja.

Tüzérségünk elől meghátrált az orosz.

Budapest, január 25. (Cenz. táv.) Krakóból jelentik:

Tarnowtól nyugatra az oroszok egyes pontokat még megszállva tartottak. Így a Dunajee balpartján egy majort, amelyet erős hídfővé alakítottak át. Ezt a majort tüzésünk rommálotta, úgy hogy az oroszoknak vissza kellett vonulniuk.

Bombamerénylet a finnországi kormányzó ellen

Stockholm, január 25. **Az itteni lapok helsingforsai jelentése szerint Finnország főkormányzójának a palotája ellen bombamerényletet követtek el. Állítólag emberélethen nem esett kár.**

Gyűjtés Oroszországban Szerbiának.

Budapest, jan. 25. (Tud. cenz. táv.) Berlinből sürgönyzik:

Oroszországban most gyűjtenek a szerbek részére. Az eredmény igen siralmas. — Maga az orosz miniszterelnök 50 rubellel járult hozzá a gyűjtéshez.

Olaszország szaporítja tüzéségét.

Budapest, január 25. (Tud. cenz. táv.) Rómából jelentik: Olasz királyi dekrétum jelent meg, amelyet a parlament elé fognak terjeszteni. A király a dekrétummal elrendeli a táborig tüzéség szervezetének megváltoztatását. A tervezett tagozódás ez: vezérkari osztály, három csapat táborig üteg, egy csoport tüzéségi raktár. Az összállomány harminchat ezred lesz kétszáznyolcvankilenc üteggel, harminchat vonatszázaddal és ugyanannyi raktárral. Az újjászervezéssel együtt jár a tisztikar létszámának emelése, még pedig tizenhét alezredessel, tizenhét órnagygyal, kilencvenhat századdal, százharminchat főhadnaggyal és hadnaggyal. Az erre vonatkozó törvényjavaslatnak február 1-éig való visszaható ereje lesz.

Dr Bjelik Imre püspök kitüntetése.

A hivatalos lap legutóbbi száma dr **Bjelic Imre püspök**, apostoli táborig vikáriusnak, váradi kanonoknak kitüntetését hozza, akit a király a lelkészi érdemkereszt I. osztályával tüntetett ki a fehér-piros szalagon. De ennél a magas kitüntetésnél sokkal nagyobb értékűek azok a királyi szavak, melyek ezt a fényes kitüntetést kísérik. Őfelsége kiemeli a katonai lelkészet nagy érdemeit, mert ez a lelkészet az ellenséggel szemben is mintaszerűen teljesítette nehéz kötelességét — és Bjelik Imre ennek a haretéren is kiváló lelkészetnek fényes példaképe volt, akiről a legfelsőbb hadur állapítja meg, hogy itthon, a monarchia mindkét államában, mint a haretereken is rettenthetlenül és odaadóan teljesítette kiválóan érdemes szolgálatait.

Bjelic Imre püspök igazi példaképe nemesak a katolikus főpapaak, hanem a hős katonának is, aki bejárta úgy a déli, mint az északi haretetet is egészen a lövészárkokig mindenütt lelkesedést kelteve a csapatok között, ahol vörös diszítésű tábornoki szürke kabátjában megjelent férfias elszántságot s nemes papi lelkületet visszautkröző vonás ival.

Az egész katonai lelkészet úgy viselkedett, mint a hősök csapata, de talán még ezek között is legkiválóbbak voltak a katolikus papok, akik nem riadtak vissza semmi veszélytől, hogy ott legyenek a halálba menő hősökkel. És ennek a lelkes, hős csapatnak volt hős vezére Bjelik Imre táborig püspök, apostoli helynök. Nagy kitüntetése elismerés az egész katonai lelkészetnek is, kik között, mint legméltoőbbat, legnagyobbat tünteti ki a király.

A hivatalos lap következőkben közli a kitüntetést:

Ő császári és apostoli királyi Felsége méltóztatott legkegyelmesebben adományozni a lelkészi érdemkereszt I. osztályát a fehér piros szalagon Bjelik Imre püspök, apostoli táborig vikáriusnak, a katonai lelkészet fényes példaképének, amely lelkészet az ellenséggel szemben nehéz kötelességeit mint

szertően teljesítette — kiválóan érdemes szolgálatai elismerésül, amelyeket ő a harc-tereken is rettenthetetlenül és odaadóan teljesített.

A Vörös-Kereszt Egylet háborus délutánja.

Szilágyi Dózsa beszéde.

Vasárnap zajlott le a Vörös-Kereszt Egylet első háborus délutánja, még pedig, mint az agilis rendezőség fáradhatlan buzgólkodása után másképp nem is történhetett: kiváló sikerrel.

A Vigadó nagytermének közepén húzódtott végig az ülőhelyek sora, jobbról, balról és az erkély alatt pedig asztalkák voltak elhelyezve, ahol éppen úgy, mint a páholyokban egy-egy intim társaság verődött össze teára. Teáról a figyelmes, előzékeny rendezőség gondoskodott; a résztvevő egyesületek 5-5 tagot delegáltak a vasárnapi rendezésbe s ha a hangulat mindvégig intim és kedélyes volt, abban nagy része van a rendezőségnek is.

Az ünnepélyt a 70. gyalogezred tartalékzenekara nyitotta meg a Kinizsi indulóval, majd a kir. kath. tanítóképezde dalárdája énekelte el *Nevoráll* István zenetanár kiváló vezetése mellett a Szózatot.

Ünnepi szónok Szilágyi Dózsa premontrai tanár volt, aki a háborúról és a nemzeti egységről tartott magasan szárnyaló, gyönyörű beszédet. Szilágyi Dózsa minden szónoklata magával ragadja a hallgatóságot; vasárnapi beszédje is nemesak gondolatokat ébresztett, hanem gyújtott és lelkesített is. A beszéd gondolatmenete a következő volt:

Mélyen tisztelt hallgatóim!

A világok e rettentő küzdelmében a lelkeknek fel kell emelkedni arra a magaslatra, amit a nemzet minden tagjától megkövetel. Nemesak a természetben vannak

Niagarák, hanem az emberi lélekben is. Ez az érzések fenséges Niagarája. Ez a történelmi idő legyen az érzelem egység ünnepe. A világ oceánok nagy távolságai választanak el bennünket embereket egymástól. Mindenki szívének hatalmas érzésével ragaszkodik hitéhez és meggyőződéséhez, azonban ez nem akadályozza annak, hogy minden érzésünket, elhatározásunkat a baba akaratának alárendeljük. Mert mindenki talál lelkében annyi erőt, hogy e téren való lelkeseését lángra szíthassa. Kell, hogy ebben a nagyszerű időben minden ember lelkét, ezt a ragyogó termet, a kórházak fehér szobáit az érzelem egység avassa fel a hazaszeretet templomává. Találjon ez az érzés mindenütt egy oltárt és égjen rajta a hazaszeretet lángja.

Az irodalom is megújulva kerül ki a halálos zivatarból. Az a költészet, amely sokszor zug és háborog, mint az orkán, vagy lágyan és halkán szól, mint egy finom Szabolcska dal, úgy lázong, diadalmasan cseng — de csak azért, hogy a nemzeti érzés tüzeit felébressze a lelkekben. Ez az irodalom hatoljon el a Kárpátok hóborította vidékére, zárandokoljon el az özvegyek és árvák bánatos szívéhez, menjen el a vizes lövészárok sáros katonáihoz, hogy lelkese-dést, megnyugvást és reményt adjon. Csak lemondást, esüggedést és fájdalmat nem szabad vinni. (Élénk taps.) Legyen az irodalom a nagy nemzeti történelem katedrálja, szálljon végig a dicső multon és szerezzen ihletet a véres jelenből is, hozza napvilágra azt, ami kemény ércce verhető.

Menjen el ez a költészet nemzetünk nagy temetőjéhez és hirdesse, hogy a magyarság századokon keresztül védelmezte Nyugatot, menjen el a Kárpátokhoz és újjongva mondja el, mint török meg az ellen-séges erő azon, menjen el a magyar nép lelkéhez és mondja el, hogy mikor a haza hívja, akkor ez a nép meg tud halni. Ehhez a vérrel öntözött nagy időkhöz stilszerűen illik a Vörös-Kereszt.

A Vörös Kereszt teltsége hirdeti, hogy az emberi lélekből előtörő emberbaráti érzés előtt meghajol még az ellenség is, a kereszt pedig a küzdelemben az alázat, a lemondás nemzetközi jelvénye lett. Ez az idő a női lélek előtt egy egész új perspektívát nyitott meg. Egyszerre gyöngédnek és erősnek kell lenni, hogy ne csak ápolni tudjon, hanem a lelkeket erősítse is.

Az ápolónőnek a pedagógia művésznő-jének kell lenni.

Harmoniát kell lelkében hordani, hogy átömlösse ezt a szegény sebesültek lelkébe. Ugy kell bánni az ápolónőnek a sebesültekkel, mint ahogy bánik a szobrász az antik szobrokkal. Ezekre a századok porrétege rakódott le, a művész mégis lágyan veszi a kezébe, letörli róla a port, hogy megismerje a klasszikus művészet alkotásait. Mikor sáros, gyűrött ember kerül az ápolónőhöz, ezzel úgy kell bánni, hogy ez a finomság és gyengédség forrását érezze magamellé. Az arcából, a kezéből, minden mozdulatából a finomságot kell árasztani a sebesültekre. Akármilyen darabos is a lélek, mindegyiken van egy vékony kis repedés, amelyen keresztül a finomság iránt való megértés szüremlik elő. Ezt kell megértően az ápolónőnek szeretettel fejleszteni,

Ez a négy korszak tovább legyen a haladás korszaka. Az ész, ha megéri az igazságot, azt akarja, hogy az tovább hódítson. Az ember, ha az érzéstől át van hatva, azt akarja, hogy ez az érzés áradjon át a lelkekbe is. A szív és az ész az telhetetlen, a vágya mindig az előretörés, a jobb jövő keresése. Ezt a szünetlen munkával éri el. Az ember minden talpalatnyi helyet a munkával hódított meg. Az egész művelődés történet a munka apoteozisa.

Minden eszme vérben fürdik, inkább meghal az ember, mintsem a pocsolyás életet éljen. Sodró folyam akar lenni.

Elmerengett a lelkem, mikor a nyáron Alsó-Nulna határszélén három néger tásaságában eveztem.

Fölöttem egy afrikai ég kékje, jobbra Arabia földje sárgálott, balra a sivatag homokos pusztasága.

Mindenütt, akármerre néztem romokat láttam. Mégis lelkem kibontakozott a romok látásától és felébred a vágy lelkemben a nagy élet után, mert éreztem egy letűnt nagy világ szelét.

Most is sok romot, sok könnyet, fájdalmat lát a szemünk, de bontakozunk ki ezeknek látásából és higgyük el, hogy ezekből egy új feltámadás ünnepe lesz. Legyen ez a korszak a nemzeti érzés ünnepe, az illatos pünkösdi lelkek, a nemzeti megem-bere-sedés arany korszaka és ha ezt hisszük, akkor remélhetjük, hogy ebből egy új és szebb élet, egy tündöklő valóság fog megszületni.

Látomás.

Ott jártam a réten, költőnk oszlopánál,
— Küküllő völgyében árván, szomorun áll. —
Őszi alkonyatkor, mikor a nap hajlik,
Nyájak bégetése nagy messzire hallik.
Lilaszín ruhába öltözik a tájék,
Hosszan nyulik bujva a kullogó árnyék.
S aranyhimzett palást terjeszkedik széjjel
Fent a magas égen ahol a hold székel.
Fű, fa, bokor, erdő, hegy, megnő magasra,
Úreget mutogat tefedő odvas fa.
Apró fészkek kicsiny lakója megzendül,
Az egész vidékre mélyreható esend ül.

Ott jártam a réten, az emlékekhez álltam.
Taposott a füre szentségtelen lábam.
Haragos lett érte, merevült keményre,
Mintha lándzsa hegye bokáimhoz érne.
Feldobbant a föld is, mintha zugna láva,
Gyöngyös bugyborékot ver a forrás szája,
Egy szakadék szélén megbujt az éj teste,
Szétteríti szárnyát a kíváncsi este.

Ott álltam az emlékoszlopnál mélézva.
Felnéztem az égre, — a csillagok száza,
Nem száza, de ezre, majd meg számlálhatlan
Tömege lenézett, várt valamit ottan.
Hajlós könyökömmel a márványra dőltem.
Egyszerre fény sugar villant meg előttem.
Honnan jött? — csillag volt s lefutott az
[égről?]

A szemembe könny gyűl, a fejem megszédül.
Ha meteor volna, a földbe hatolna,

Zugó zuhanással, szikraözönt szórna,
Lángnyelvek jelölnék szétáradó fénnel
Az utját, csapkodva az ég menykővével.

Zug a földnek öble, megremeg hangjára
A kőoszlop, aztán mintha ő is várna.
Sistereg a fűszál, mintha töve égne,
Am büz, szag vagy illat nem száll fel a légbe.
Morog a föld, mozdul, dübörög, majd csattan,
Mintha felhőn állnék s az orkán alattam.
Szét csapódik a föld, rám mered sir gödre,
A halál ül ottan minden kicsi rögre,
S jajgató sirással tolná vissza egyik,
Hogy újra lezárja, úgy, ahogy volt eddig.

Am az élet tüzzel kél vele birokra,
Egybe rohan gyorsan millió láng bokra,
Egy alak a sirból, régi dicső hős ő,
Kit nagyra nevelt a régi magyar bölcső,
Fején honvédszékő, kard kezében s zászló,
Harc dicsőségünk színeiben játszó.

Kék szemeit égre szögezte keményen,
Félig nyitott ajkán szó harsan ilyképpen:
— Es bős barsonása a diadal kürtje,
Ágyuk bömbölését, harc zaját legyűrte.

„Félre kislelkűek! akik mostan is még
Kétkedni tudtok a jövő felett!
Kik nem hiszitek, hogy erős Istenség
Órzi gondosan a magyar nemzetet!

Tűzben ég lobogva a világ négy tája.
Ágyuk öblös torka bugja a zenét.

Milliók rohannak bőszen a halálba,
Vérnek szörnyű árja csapkod szertesztét.

Az orosz kezében rabbilincset zörget,
Rabibilincsebe zár, ha rajtad győzz hazám!
Rajta! rajta! rajta! míg bírod vágd, öljed.
Magyarok Istene velünk e tusán.

S merre száll, előtted, öklöd sulya folytán
Megremeg az ellen, menykő a karod!
Áttörsz az oroszok rengeteg csoportján,
Nem marad utánad csak ledől halott.

Óh én dicső népem, kit nagyra neveltem
Szívemnek vérevel, égve ott alant.
Vérem itta a föld, fent borzongott lelkem,
Várva ezt a kort, hogy megzendül a lant,

S fözendül, hogy zengje nagy idők eljöttén,
Vérbe dőlő harcok hősi énekét.
S csak siromat verte, hol hősök között én
Almomat aludtam. — Meghallám nesztét!

Meg ne halljad, népem jajgató sirályok
Hangját! — vak koldusok! úgy jönnek feléd,
Hogy előttük mindegy hegygerinc vagy árok,
Biboros napkelte, éj, a vaksetét.

Meg ne halljad azt sem, hogyha intenek téged
Romba dől nyugatnak őszeresei.
Vágjad e sziklába az új ezer évet,
Mint az ősök tették, nagy kor emberi.

A közönség a kiváló szónokot viharos tapsokkal jutalmazta.

Pompás hatása volt *Bihari Ákos* szavata is. *Bihari Ákos* gyönyörű organuma, kitűnő előadó művészete minden egyes szavatali szám után viharos tapsokra ragadta a közönséget.

Meglepően sikerültek a 70. gyalogezred zenekarának hangverseny számai. Nagyváradnak ez a legújabb, harmadik katonazenekara teljesen megfelelt a hozzá fűzött várakozásnak első nagyobb nyilvános szereplése alkalmával. Vezetője, *Csermák* karmester képzett zenész és jeles dirigens, akinek Budapesten is voltak igen szép sikerei. A fegyelmezett zenekar úgy a klasszikus, mint a könnyebb fajta zenében teljesen otthonos, sőt a magyar zenét is kiváló sikerrel kultiválja. A magyar egyveleg magyaros tűző előadása valóságos frappirozta a közönséget, mely lelkesen ünnepelte a derék pétervárad ezred zenekarát és karnagyát.

A pompásan sikerült háborus délutánt a tanítóképezde énekara a Himnuszal és a 70-es zenekar a Jenő herceg indulóval zárta be.

Egyet még utóirat gyanánt meg kell jegyeznünk. A tea jó és kellemes dolog és a társalgás is hasznos lehet. De azért nem okvetlenül szükséges, hogy a teát pont a szónoklatok és szavaltatok alatt rendeljék meg és szolgálják fel a lehangosabb eszörömpöléssel, valamint egyes előkelő asztaltársaságok is hagyhatták volna a legharsányabb társalgást inkább a szünetekre.

A téli háboru borzalmait ellen harcosainknak prémre van szükségük Enyhítsük szenvedéseiket és küldjük egyetlen darab prémünket is a Hadségélyző Hivatalnak, Budapest, Váci-utca 38. A szállítás díjmentes.

Gázolnak a vérben, nem törődve jajjal,
Régtől szomjas a föld, kéjjel szívja be.
... a népszabadság könyvébe új hajnal
Vidáman mint győzött téged ír ma be.

Rajta hát vitézek, zászlóm kövessétek!
Lángoló szívemtől menykő lett a kard.
Hősi küzdelemből elmaradni vétek!
Még nem látta féltai senki a magyart!

Rajta! — rajta! — rajta! — hős vitézim,
rajta!
Meg ne olvassátok, hogy mennyi e had.
Egy imát rebegjen mindnyájunknak ajka:
— Magyarok Istene! — néped el ne hagyj!

Felzugott hangjára a távoli erdő.
Visszahangzott a hegy, száll kanyargó felhő,
És ő száll magasra, nagy, ragyogó fényben,
Sok millió csillag szikrát szór az égen.
Megelevenedik a rög, meg a zombók,
Sirjából ki száll a rég elesett honvéd.
Egy-egy csillagsugár emeli őket fel,
Telt a látóhatár harcos emerekkel,
Szuronyos puskáját mindenik szoritja,
Barna atilláját a szél tágra nyitja,
Ajkaik mozognak, mintha erdő zugna.
— Magyarok előre! — boszura! boszura!
És a halál nézi a rögökre ülve,
Könyei peregnék az ásitó ürbe.

Dús László.

Radu Demeter megyéspüspök gyásza

Mély gyász sujtotta *Radu Demeter* görkatholikus püspököt, édes anyja: özv. *Radu Jánosné* szül. Major *Paraszkeva* halálával. Az agg matróna 75 évet élt s az utóbbi időben sokat betegeskedett, asztma kinozta s hosszú betegség után végelgyengülésben tegnap meghalt *Tompaházán*. Az elhunyt egyik fiánál: *Radu Miklós* földbirtokosnál lakott állandóan *Tompaházán* s esendesen elmúlásakor is csak ez az egy fia volt körüllette, mert halálát haláltusa nem előzte meg s így az váratlanul köszöntött be. Fiai: *Radu Demeter* püspök és dr. *Radu Jakab* kanonok nemrég látogatták meg édes anyjukat betegségében s akkor még nem is sejtették, hogy ily közel fenyeget a vég.

Az elhunyt végtelenül egyszerű életet élt a régi kuriában, Erdélynek e kies vidékén *Tompaházán*, egyszerű emberek között, kik nagy tisztelettel viseltetnek a nemesen egyszerű családjára iránt, kinek egyik fia eljutott a legmagasabb közjogi állások egyikebe, melyet Magyarország főpásztorainak ad s aki mégis ott maradt közöttük, mint egyhangú örömeiknek részese.

Az elhunyt urnót három fia és egy leánya gyászolja. Fiai: *Radu Demeter* megyéspüspök, dr. *Radu Jakab* kanonok, *Radu Miklós* földbirtokos; leánya: *Selagianné* szül. *Radu Theodora* pusztahollói intéző neje.

Radu Demeter ma utazik el a temetésre a testvérével dr. *Radu Jakab* kanonokkal *Tompaházára*, hol a temetés e hó 27 én, szerdán d. u. 2 órakor lesz. A temetést egy balászfalvi kanonok fogja végezni nagy segédlettel.

Évekkel ezelőtt szép templomot és családi sírboltot építtetett *Radu Demeter* megyéspüspök *Tompaházán*, ahol családi birtokai vannak. Ennek a családi sírboltnak lesz az első lakója az elhunyt urnó.

..HIREK..

Tájékoztató.

Január 26. Kath. Kör vetítő-estélya d. u. 5 órakor.

Február 2. Kath. Kör háborus délutánja.

Február 14. Vörös Kereszt Egylet háborus délutánja a Vigadóban d. u. 5 órakor.

Február 28. Vörös-Kereszt Egylet háborus délutánja a Vigadóban d. u. 5 órakor.

Március 14. Vörös Kereszt Egylet háborus délutánja a Vigadóban d. u. 5 órakor.

Március 28. Vörös Kereszt Egylet háborus délutánja a Vigadóban d. u. 5 órakor.

Popovics Athanász.

A Körös-utca végén, ahol nagy sártenget ővez egy végtelen fakerítés, vannak állatvásárterek. Ennek a hatalmas földterületnek csak hétfőn akad látogatója, különben kihalt, kopár az egész környéke az őssi pusztáig. A bekerített terület egyik részében alacsony félszerek, folytonosan dübörgő malom, aszfalttal borított s egymásmellé illesztett kazánszerű fedetlen ólak közt robog a közuti vasut megrakott vonatja. Roppant nagy értéke van ma ennek a területnek. Kétezeröttszáz tulhizott sertés pihen rajta és várja a katonai parancsot az indulásra. És ennek a több mint egy millió koro-

nát erő telepnek a birtokosa *Popovics Athanász*. Ő ma Nagyváradon az egyedüli sertés-hizláló. Igazi szakember, aki pénzt s időt nem kimélve a zátonyra jutott *Biharmegyei Gazdák* sertés-hizlaldóját vette át és ügyes kezekkel kormányozta a virágzás felé.

Nem született magyar *Popovics* és hogy most foglalkozunk vele, annak egyedül oka az a megkapó végtelen magyar hazaszeretet, ami benne lakozik. Aldozatkészségéről ha eddig nem is hallott a nyilvánosság, de tudtak róla azok, akik közvetlenül érezték jó-teteményét.

Igy karácsonykor ő volt az, aki a leg-gazdagabb karácsonyi ajándékot adta a katonáknak. Csendben ment minden. Mind-össze a katonai parancsnokság nyilvánította neki meleg köszönetét és elismerését. Azóta ha valami áldozat hozatalról volt szó, *Popovics* az első szóra zsebébe nyúlt pedig abba a zsebbe volt is miért belenyulni.

Legújabbán tegnap egyik járásbíróági tárgyaláson szerepelt, mint felperes *Popovics*. Tíz waggon tengeri szállítása körül merültek fel differenciák közte és a szállító között. Az igazság mérlege *Popovics* részére billent s a bíróság neki adott igazat s az alperes ki-egyezett s fizetett a követelésben 300 koro-nát *Popovics*nak.

Mikor aláírták az egyezséget, így szólt *Popovics* keresetlenül, mintha egy jelenték-telen ügyről volna szó:

— Ezt a pénzt a katonáknak fizesse!

— Bravó! Eljen! Méltányolják az áldozatot a jelenlevők. *Popovics* a lehető leg-gyorsabban tünt el a törvényszéki épületből. És ha megkérdezi valaki tőle, hogy mennyit adott már eddig a katonáknak és a háboru céljaira, kitér a gavallér nagykeres-kező.

— Ah, az semmi. Mi akik idehaza va-gyunk, ha mindenünket odaadjuk se adunk annyit a hazának, mint azok, akik ott vannak a haretéren.

Vajjon hányan gondolkoznak így?

* **Házi ezredünk új parancsnokai.** Ő Felsőge *Heydendorfi Conrad* Gyulát a 68 ik gye. beli ezredet a 37-ik és *Augustin Károly* 44-ik gyalogezredbeli ezredet a 70 ik gyalogezred parancsnokává nevezte ki. *Maag Ede* ezredet a 70-ik gye. parancsnokát pedig egészségi okokból alkalmaztatásától fölmentette.

* **József Ferdinánd kir. herceg kitüntetése.** A király *József Ferdinánd* főherceg, gyalogsági tábornoknak, a 4. had-sereg parancsnokának, hadseregparancsnoki minőségben teljesített kiváló ténykedése elismerésül, a Lipót rend hadidiszitményes nagykeresztjét adományozta.

* **Kitüntetett 101-es tisz.** A hivatalos lap közli, hogy Őfelsége megparancsolta, hogy sassvári *Belhusud Emil* 101-ik gy. e. beli főhadnagynak az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartása elismerésül a legfelsőbb dicséret elismerés tudtul adassék.

* **Ujságok és folyóiratok a Kath. Népszövetségi Otthonban.** A kath. Népszövetségi Otthon vezetősége megtette a szükséges intézkedéseket, hogy a mai nap-tól kezdve az Otthonban kellő számmal találhatók legyenek az összes nagyobb magyar lapok és folyóiratok. Ezzel az Otthon tagjainak régi óhaja meg teljesedésbe. A tagok oly nagy számmal látogatják ugyanis az Otthon helyiségeit, hogy az eddigi folyóiratok kevésnek bizonyultak. Most már rendszeren található lesz az Otthonban a *Tiszántúl*, *Alkotmány*, *Budapesti Hirlap*, *Az Ujság*, *Magyarország*, *Nagyvárad*, *Élet*, *Uj Idők*, *Vasárnapi Ujság*, *Magyar Kultura*, *Magyar Figyelő*, *Kath. Hitterjesztés Lapjai*, *Aradi*

Közlöny, Szegedi Napló, Dunántul; Dunántuli Hírlap, Szatmári Hírlap, Debreceni Ujság, Népujság, A Cél, Mária Kongregáció, Felvidéki Ujság, és még számos vidéki lap.

* **Szabadságolt tábormokok.** A király *Meinert Ottó* gyalogsági tábormokot és *Kolozsváry Dezső* lovassági tábormokot szabadságolta.

* **A Katholikus Kör vetítő-es-télye.** A Katholikus Kör ma esti vetítő előadásának érdekes tárgya lesz: az északkeleti Kárpátok. *Kiss István* segédtanfelügyelő fog érdekes előadást tartani a Kárpátoknak erről a bájos vidékéről, mely hadászati harcainak legfontosabb része, mert egyetlen védőbástyája Magyarországnak a beözönlő orosz hadak ellen. A kiváló előadó bejárta e vidék nagy részét s így személyes tapasztalata alapján fogja ismertetni e vidék regényes völgyeit, zordon bérceit, melyeken át csak kis hegyi utak vezetnek át. Ez az érdekes vidék most az oroszok nagy temetője. Ez az érdekes vidék most a legnagyobb figyelem tárgya Magyarországon s nemsokára döntő ütközetek színhelye. Az előadás kezdete 5 órakor.

* **Ujjá alakítják a központi választmányt.** Az új választói törvény alapján a múlt évben tudvalevőleg megalakították a központi választmányokat. A törvény értelmében ez a választmány, az új választói névjegyzékek elkészítésének, vagyis az új törvény alapján való első jogerős összeállításának zárónapja 1915. március 31-ig működik. A belügyminiszter már intézkedett, hogy az új névjegyzéket március 31-ig okvetlenül küldjék szét. Március 31-én tehát a múlt évben alakított központi választmány mandátuma lejár. A törvény értelmében az új választmányt, a régi választmány megbízatásának lejárta előtt legalább egy hónappal kell megválasztani, még pedig rendes közgyűlésen. A belügyminiszter most körrendeletet küldött az összes törvényhatóságokhoz, hogy a fentiek alapján a központi választmányokat legkésőbb február hó végéig válasszák meg és a megválasztott tagoktól az esküt vegyék ki. Nagyvárad városánál semmi akadály sem lesz a választmány megalakításának, mert a februári közgyűlésen még megválaszthatja. Biharvármegye pedig már a decemberi rendes közgyűlésen megalakította a választmányt.

* **A barakok építésének felét az állam fedezi.** Nagyvárad városa tudvalevőleg amikor a kolera betegek elhelyezéséről kellett gondoskodni, a járványkórház területén kolera barakot építtetett, hogy a beteg katonákat abban és a járványkórházban elhelyezhesse. Mivel a kolera elleni védekezés költségét az állam viseli, a város bejelentette a már megkezdett építkezést a belügyminiszternek s kérte, hogy a költségeket fedezze az állam. A miniszter azonban a kérelmet megtagadta. A polgármester közbenjárására most arról értesíti a miniszter Nagyvárad városát, hogy tekintettel arra, miszerint a kolera barak nem esupán a kolera elleni védekezésre, hanem a fertőző betegségek elleni védelemre is fog szolgálni, a 32962 korona építési költség felét átvállalja az orsz. betegápolási alap terhére.

* **Adományok a Vörös-Kereszt konyhájának.** A központi Vörös-Kereszt konyhának (Körös utca 27.) küldött és hálás köszönettel átvett adományok. Január 7-től január 14-ig. Papp Coriolánné 17 üveg paradicsom, 17 üveg befőtt Füredi Lászlóné 4 üveg befőtt, 1 üveg baracklekvár 6 üveg paradicsom, leves térsza. Belezay Antalné 3

üveg paradicsom. Des Echerolles Kruspér Sándor 2 drb báránv. Moskovits Adolf és Fiai 1 drb sertés. Özv. Géher Antalné 25 fej káposzta, 1 üveg ugorka. Fröhlich János és György hentesek 1 drb sertés díjtalan leölése és megtisztítása. Fehérnemű osztály: Nagykerekiből a jegyző: 58 törülköző, 5 ing, 1 lepedő.

* **Beteg tiszték jelentkezése.** Az összes havidijasok és havidijas jelöltek, akik betegségük miatt vagy mint lábadozók magánápolásban vagy magánkórházban a város vagy megye területén szabadságon vannak, az állomás parancsnokságnál (Kossuth Lajos utca 15. Fűchsl palota) f. hó 28. 29 és 30 napjain, mindenkor délelőtt 10-12 óra között, amennyiben betegségük ebben őket feltétlenül nem akadályozza, személyesen megjelenni tartoznak. Azok akik betegségük miatt meg nem jelenhetnek, e körülményt katonai (honvéd) orvosi bizonyítvánnyal, ahol pedig ilyen orvos nincs, hatóságilag láttamozott polgári orvosi bizonyítvánnyal tartoznak igazolni. *Hoffmann* ezredes, állomásparancsnok.

* **Indítvány a drágaság ellen.** A lakás- és élelmiszerügyi bizottság megbízta dr. *Agoston Péter* törvényhatósági bizottsági tagot, hogy a drágaság elleni védekezésre vonatkozólag memorandumot készítessen. Dr. *Agoston Péter* tegnap adta be az általa elkészített terjedelmes munkát, amelyben Németország városaira hivatkozva, azt javasolja, hogy a város vásároljon be nagymennyiségű élelmiszereket, s városi élelmiszer raktárt állítson fel. A hus ellátásra vehetne a város állatokat s azt átadná a mészárosoknak, hogy a város által megszabott áron mérje ki. Vegyen továbbá gabonát s azt őröltesse meg és 2-5 kilós csomagokban árusítsa ki. A sütemény és kenyér árait és nagyságát a város állapítsa meg s ettől eltérő süteményt és kenyeret csak a kávéházak és a vendéglők részére süthessenek. A hus ellátásra nézve szakértőket hallgasson meg a város, de most kapcsolja ki ezt, nehogy halasztást szenvedjen miatta a kérdés többi része. A városi hatóság szállítási engedélyt élelmiszerekre könnyen kioszkírozhat, valamint kölcsönt is kapna, míg a polgároktól is, akik az eladás után visszakapnák pénzüket. Az elaborátumot közelebb tartandó ülésén tárgyalja a szakbizottság.

* **Pénzügyi szakbizottság ülése.** Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága szombaton, január 30-án délután 4 órakor a városházán ülést tart. Ez alkalommal a Magyar Hadi Hitelintézet nagyvárad fiókjának nyújtandó garancia kérdése és az új városi nyugdíj szabályzat kerülnek tárgyalás alá. Végre tehát a nyugdíjszabályzat is kikerült abból az utvesztőből, amelyben másfél év óta vesztegelt. Mint halljuk, az új nyugdíjszabályzat érvényét visszamenőleg 1914. év január 1-től állapítják meg.

* **A hadifoglyok gyámolítása.** Az országos Vörös Kereszt Egyesület legújabbán a hadifoglyok gyámolítását is programjába vette és már eddig is nagyszerű eredményeket produkált. A hadifoglyok gyámolításának az a célja, hogy azoknak a foglyoknak, akiknek hozzátartozói nem tudnak pénzt küldeni, az egyesület bizonyos támogatást nyújtson. A minden tekintetben méltánylandó és fölötté hamánus akció remélhetőleg viszhangra talál az egész országban és a társadalom is elfogja azt segíteni. Tegnap Biharvármegye törvényhatóságát kérte fel a mozgalom vezetősége, melynek élén *Darányi Ignác* áll, hogy bizonyos adománnyal járuljon hozzá a szép akció sikeréhez.

* **Kiintézi a törvényesítési ügyeket.** Érdekes nyilatkozat érkezett tegnap az igazságügy- és a belügyminiszterektől. A két miniszter által kiállított négyesoros nyilatkozatban a miniszterek kölcsönösen kijelentik, hogy a törvényesítési ügyekben a jövőben a törvényhatóságok első tisztviselői határoznak. Eddig úgy a belügy, mint a pénzügyminiszterek érdekelve voltak a törvényesítésekkel s így, sajnos, hónapok teltek el egy-egy ügy lebonyolításával. A miniszterek e törvényen alapuló nyilatkozatuk alapján az 1914 július 31-ike után bárhonnem érkező törvényesítési ügyekben a megyében az alispán, a városnál pedig a polgármester döntenek.

* **Talált ridikül.** Tegnap délelőtt egy ridikült találtak egy kapukulescál, melyet megtalálójá a szerkesztőségünkbe hozott. Igazolt tulajdonosa átveheti a szerkesztőségünkben d. e. 9-12 ig, délután 3 kezdve bármely időben, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

* **Nagykereskedők figyelmébe.** A semleges külföldi államokkal való üzleti forgalom. Mindazon kerületbeli cégeket, melyek a semleges külföldi államok valamelyikével üzleti összeköttetést tartanak fenn felhívjuk, hogy különösen behozatali ügyleteik megkötése előtt az alulírott kamara tanácsát kérjék ki. Ezen felhívásunk nyilvános indokolását mellőznünk kell, de hangsúlyozzuk, hogy a kamara tanácsának mellőzése hátrányos és káros lehet az érdekeltekre. Ezeknek a hátrányoknak és károsodásoknak elkerülése végett bizonyos semleges külföldi államokkal folytatott behozatali üzleteknél tehát a kamara igénybevétele felettlőbb kívánatos. Nagyvárad, 1915. január hó 23-án. A nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara: Dr. *Moskovits József* s. k., elnök. Dr. *Sarkadi Lajos* s. k., titkár

* **Az Ipartestületi Hitelszövetkezet közgyűlése.** Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó Nagyvárad Ipartestületi Hitelszövetkezet igazgatósága, Rendes Vilmos elnöklété alatt, f. hó 23-án tartott gyűlésében foglalkozott az évi mérleg és a közgyűlés megállapításával. A Kelen Béla ügyv. igazgató által előterjesztett leírások és bőséges tartalékolások után, 5 százalékos osztalék fizetése ment határozatba, egyben az évi rendes közgyűlés f. évi február hó 7-ére tűzött ki.

* **Ajánlati felhívás.** Az alulírott Kereskedelmi és Iparkamara közhírré teszi, hogy a m. kir. honvédközponti fegyvertár parancsnoksága a m. kir. honvédség részére szükséges faneműek, kocsik, szerszámok, pokrócok, kötelneműek, kerekék, elektrotechnikai cikkek, kovács-és lakatos munkák, bádogneműek, fáklyák, vas- és eszkarugók, láncok, műszerek, kefék és gyékény cikkek 1915. évi október 1-ig való szállítására korlátolt versenytárgyalást hirdet. Csak szabályszerűen kiállított és pecséttel lezár sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül, vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. Az ajánlatot legkésőbb 1915. évi február hó 5-én d. e. 10 óráig adandók be, a honvédközponti fegyvertárnál. (Budapest, Üllői-ut, honvédgyalogsági laktanya.) Az ajánlati felhívás további részletei a Kereskedelmi és Iparkamaránál a hivatalos órák alatt d. e. 9-12, d. u. 3-5 ig megtudhatók. Nagyvárad, 1915. január hó 23-án. A Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara. Dr. *Moskovits József* s. k., elnök. Dr. *Sarkadi József* s. k., titkár.

x **Négy szoba és előszobából álló lakás,** irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a ház mesternél, Szent János utca 3. szám.

x **Megfagyott**, széltől kivörösödött, kicserepesedett, arcz, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az Y-po jegyű **HARMAT TEJ CRÉME** és hozzávaló **Borax szappan** Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B Telefon 13—02

Kiadó vendéglő, étterem, kávéház helyiségek mellék helyiségekkel berendezéssel vagy anélkül. Továbbá **üzletek, raktárak, műhelyek, iroda helyiségek**, ugyszintén **legmodernebb berendezésű butorozott szobák, hosszabb vagy rövidebb időre olcsóbb bér mellett kiadó. Nagy Sándor-u. 4.**

x **Köhögés, hurut, rekedtség** ellen használjon hurut szeletkét Ára: 60 fillér. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

* **Szegény árva urilány** falusi papi háznál házvezetőni állást keres. A háztartás minden ágában jártas. Esetleges megkeresés a kiadóhivatalba.

x **Kiadó lakások.** Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takeréknél.

Kiadó 8—10 óra való istálló Szilágyi Dezső-utca 12.

**Táberi alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és hó cipők**
legjobb minőségben
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczy-uton kapható.

x **Kiadó lakások.** A kamara székházában, (Teleky u. 11. sz. a.) az alagsorban 2 műhely helyiség, a földszinten pedig egy garçon lakás kiadó.

Butorozott szoba két-három önkéntes részére Kiadó. Bem-utca 21.

x **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takeréknél.

* **Ingtatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutásvos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Kiadó lakások.** Szacsavay-utca 11 számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel **AZONNAL** kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel **1. évi NOVEMBER 1-ére** kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nél.

x **Családi rum** vaniliával vagy ananással literje K 2.60, továbbá kitűnő Theák kaphatók, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban **AZONNAL** kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbankrt.-nél.

x **Három liter** családi rumot készíthe bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle **Rumkivonattal.** Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7-B. Telefon 13-02.

* **Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpéztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedései alá, takarékbetétkönyveeskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órá d. e. 9-től 12-ig.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Kedd: Jó éjt, Muki!
Szerda: Nebántsvirág.
Csütörtök: Lengyelvér.
Péntek: Szibill.
Szombat: Művészt.
Vasárnap d. u.: Fészek a viharban.
Vasárnap este: Vilmos huszárok. (Be-mutató.)

Jó éjt Muki!

Neal és Ferner bohózata egészen jó dolog lenne, ha meséjét már régen meg nem írták volna a két társszerző előtt, még pedig sokkal jobban. Három felvonáson keresztül találkozik az ember csupa régi ismerőssel, tréfákkal, amelyek már más jobb darabban sokkal jobban mulattunk, ötletekkel, melyek eredetiségükben valamikor hatásosak voltak, pikantériákkal, amelyek már nem egy vörös színlepos szín-darabban megbotránkoztatták a közönséget. Akad egy-két helyen némi eredetiség, egyébként az ember azon a bátorságon csodálkozik, hogyan tudott ez a két ur, Neal és Ferner nyugodt lelkiismerettel annyi idegen szellemi tulajdont zsebre tenni? Ezek az összelopkodott trükkök valósággal logika nélkül követik egymást, szinte az a benyomása a nézőnek, hogy egyik-másik jogtalanul kiköleszött ötletet csak azért másoltak bele a szerzők a darabba, mert megtetszett nekik és sajnálták felhasználatlanul ott hagyni, felhasználták hát úgy, mint a saját ötletük egyikét, amelyet most adnak be a közönségnek.

Igy azután a közönségnek az a része, mely ritkábban jár a színházba és amely nem nagyon keresi még a bohózatban is az irodalmi színvonalat: elég jól mulatott. A többiek bizony inkább bosszankodtak és nincs senki, aki ráfizetés nélkül megnézné a darabot, úgy érte persze a ráfizetést, hogy a nézőnek fizessenek.

Az előadás mindenestre sokat segített. Sik Rezső kacagató Muki volt. Játéka, arcjátéka állandó derűtségben tartották a közönséget. Rendkívül sikerült Varsa Gyula Todorka Demeter tanára. Ezt a humoros alakot Varsa Gyula oly pompásan kidolgozta, hogy csöndes, disztíngvált humorának akárhányszor a legderültebb hatása volt. A burleszk komikum terén Perényi Kálmán aratott nyílt színen is viharos tapsokat a felsült zeneszerző jóízű alakításával. Pogány Janka,

Polgár Mariska H. Körösi Juci is nagyon tetszettek. Úgyes volt a kis Papp Gyuszi a pikkoló szerepében.

Minthogy a jövő hét elején a színházi bérlet lejár, a vezetőség a már ismert feltételek mellett új bérletet hirdet tiz előadásra. Egyben felkéri azokat, akik már meglevő bérleteiket megújítani óhajtják, hogy eziránt idejekorán intézkedni sziveskedjenek.

Lengyelvér és Szibill. Az idény e két legsikerültebb operette újdonságának két ragyogó szerepében, a Lengyelvér és Szibillben bucsuzik a nagyváradi színházi közönségtől csütörtökön és pénteken Tompa Béla, a társulat kedves művésze, akit hazafias kötelessége hadbaszólít. A publikum, amely állandóan meleg szimpátiával kísérte Tompa Béla fellépteit, e két estén meleg óvációkban fogja részesíteni bucsuzó kedvencét.

Nebántsvirág. Roppant bájos, kedves zenéjű operettet elevenít fel a hét folyamán, szerdán este a színház. Ez estén lesz a Nebántsvirág reprise, amely most teljesen új betanulással fog lezajlani. Így a címszerepet Vigh Manci fogja énekelni, aki előreláthatólag egyik legszebb sikerét fogja ebben a neki való, temperamentummal teli szerepben adni. Celestint Leövey Leó játssza, az őrnagyot Sik Rezső, a fejedelemnőt Bánházy Teréz. Kitűnő szerepe van Medgyaszay Jenőnek, a társulat népszerű tenoristájának. Champatier hadnagy, amelyben ismét gazdagítani fogja, eddigi sikerei számát.

Bernáthék. Heltai Jenőnek, a kiváló humoristának Bernáthék című kitűnő ciklusát, amely telve van a legközvetlenebb komikummal, a közönség nemesak ismeri, de kedveli is. Ez adta meg az impulzust arra, hogy a színház művészei műsorába felvegyék ennek a ciklusnak egyes számait és már a szombat esti kabarén bevonulnak Bernáthék a Szigligeti-színházba, amelynek közönsége számára sok derűs estét fognak biztosítani.

IRODALOM

A modern háboru eszközei. A modern háboru lényegében technikai probléma — mondotta hadseregünk egyik legkitűnőbb vezére s valóban a világ egy háboruja sem mutatta meg annyira a technikai eszközök fontosságát, mint a mai és sohasem volt olyan nagy az érdeklődés ez eszközök iránt, mint manapság. Ezt az érdeklődést akarja táplálni és kielégíteni Radó Antal kitűnő vállalata, a „Magyar Könyvtár“, amely egyik új füzetében, A modern háboru eszközei cím alatt ismerteti a mai hadi eszközök két legfontosabbikát, épp azt a kettőt, amelyek most a legnagyobb érdeklődést keltették: a modern tüzérséget és a tenger-alattjáró hajókat. Ezt a könyvet mindenki el fogja olvasni, mert mindenkinek szüksége van arra a tájékoztatásra, melyet belőle nagyon könnyen, világos és mégis tárgyyszerű formában kap. A rendkívül érdekes kis füzetet Archibald Williams nyomán Sándor Szilárd dolgozta át és a Lampel R. (Wodianer F. és fiai) cég adta ki. Ára 60. fill.

A mi hadseregünk. Pilch Jenő honvédeőrnagy, hívaló katonai író tollából igen kitűnő könyvecske jelent meg Ausztria és Magyarország hadserege címmel. Pontos és szakértő tájékoztatást ad hadseregünkről, szervezetéről, tagozásáról, vezetéséről, háboruban való használatának módjairól, egyes fegyver neméről, a katonai közigazgatás kü-

lönféle ágairól, szóval mindenről, amit a laikusoknak a hadseregbe vonatkozóan tudniuk illik. A mostani háború folyamán mindenki érezte egy ilyen kis tájékoztató hiányát; egész másképp értékeli a harcra történőket, a nagy eseményeket és a kisepizódokat az, aki az e könyveesköben foglaltak ismeretével szemléli a dolgokat. A jeles kis könyv minden magyar ember érdeklődésére számíthat: népszerűen, azaz világosan, okosan és vonzóan van írva a valósággal hiányt pótol, mert mostanáig egyáltalán nem volt irodalmunkban hasonló munka. A Lampel R. (Wodianer F. és fiai) cég adta ki. Radó Antal kiadónál, a Magyar könyvtárban. Ára 60 fillér.

Legujabb táviratok.

A németek küzdelme.

Berlin, január 25. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Nieuport és Ypern környéken tüzérségi harcok folytak. Bernyau-bachtól délnyugatra egy lövészárkot amelyet néhány nappal ezelőtt foglaltunk el a franciáktól, elvesztettünk. Mig tegnap a chalonsi táborból északra csak tüzérségi harc folyt, ma ott gyalogsági ütközetek is fejlődtek ki, amelyek még tartanak. Az argonnei erdőségekben Verdungtól északra, Toultól északra elért tüzérségi tevékenység folyt. A franciáknak Hartmannsweilerkopf ellen intézett támadásait mind visszavertük. Az erdőben folyó harcokban a franciák nagy veszteségeket szenvednek. Nem kevesebb, mint 400 francia vadász holttestét találtuk meg. A francia hadifoglyok száma emelkedik.

Keleti hadszíntér.

Kelet-Poroszországban azon az arcvonalon, amely Lötzentől a Gumbinentől keletre és északra fekvő területekig húzódik, tüzérségi harc folyik. Az ellenséget tüzelésünk arra kényszerítette, hogy egyes hadállásait Gumbinentől délkeletre kiürítse. Gumbinentől északkeletre az oroszoknak ellenünk intézett támadásait súlyos veszteségeket okozva nekik, visszavertük. Észak-Lengyelországban nincs változás. Pilicától keletre nem történt lényeges esemény. (Min. eln. sajtóoszt.)

Radomot kiürítették.

Krakó, jan. 25. Itteni értesülések szerint az oroszok Radomot állítólag kiürítették.

Repülőgép Páris határköveinél.

Berlin, január 25. Tegnap több Taube repülőgép jelent meg a francia harcra. A gépek egész a párisi határkövekig cirkáltak. A francia repülőgépek egész özöne vette üldözőbe a német gépeket, melyeknek azonban sikerült a német táborba jutni.

A tengeri ütközet angol szereplői.

Amsterdam, január 25. A tegnapi tengeri csatában az angolok részéről a következő csatahajók vettek részt: Lyon, Tiger, Princess, Royal, Newzeeland.

Tizenhat kilométerre Varsó előtt.

Berlin, jan. 25. Az orosz katonai parancsnokság utasítására a lapok tudósítói, valamint a semleges államok varsói képviselői elhagyták a várost. A polgárok ezrével özönlenek a rettenetes ostrom elől. A Times pétervári hadosztályának jelentése szerint a német seregek egészen szükre fogott zónán állanak Varsó előtt. A legkisebb távolság 16 és a legnagyobb 48 kilométer.

Az oroszok veresége a Kárpátokban.

Budapest január 25. (Hivatalos.) Lengyelországban és Galiciában semmi lényeges nem történt, csak a Nida mentén volt élénk ágyuharc. Az Ung völgyében és Vezérszállásnál az általunk elfoglalt állások visszafoglalása céljából megindított orosz ellentámadásokat véresen visszautasítottuk. Az ellenségnek ama kísérlet, hogy Rafailownál keresztül törjön, tökéletesen megheiusult. Az ellenség Zielonan át visszavonult. A Kárpátokban az utolsó két nap harcaiban elfogott oroszok száma egyezerötven. Hőfer. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

SZERKESZTŐI PÓTLÁSOK.

G. E. Mi is olvastuk a Pesti Hirlapban. Sz. Z. tollából ezt a felháborítóan cinikus és kvalifikálatlan tendenciájú cikket, mely a katolikus egyháznak a katonasági lelki vigasztalása körüli áldásos és önfeledő tevékenységét perszifalja. Önnek ököbe szorult a keze, mikor azt a cikket olvasta? Nekünk is, másnak is, higgye el, Sz. Z. aláírással különben sem lehet mást várni. De a közönségtől el lehet várni, hogy az efféle firkaosztokat tanítsa meg, hogy Magyarországon nem lehet büntetlenül bologázolni a vallásos érzésbe és minden ököbe szorult kéz seperje ki az ilyen firkaoszt minden magyar házból.

D. W. I. Helyben. Szóbeli kérdésére ezton is megnyugtató, hogy semmiféle katolikus intézményből vagy az azokba tartozó egyénektől semmiféle névtelen feljelentés nem eredt. Nálunk ilyesmivel nem foglalkoznak, maga a kérdés is bántó. Efféle a mi intézményeinkről, a mi embereinkről föltételezni sem szabad. Amit mi tettünk, mindig nyíltan cselekedtünk.

K. G. (Helyben.) A Koldusapó intézet és Szent László fimenedékház Egyesület közgyűlésén hozott határozatok híven és pontosan lettek közölve; referátánkba csupán az a hiba esuzzott be, hogy a jelenlétük közül dr. Imrik Gusztáv neve véletlenül kimaradt.

A szerkesztésért idelglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

1036-915.

Hirdetmény.

A magy. kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott 1914. évre szóló hadmentességi díj kivetési lajstromok az 1909 évi XI. t. cz. 4. §. értelmében 8 napi közzemlére folyó hó 26-tól február 2-ig bezárólag a városi adóhivatal 28 számú szobájában azon figyelmeztetéssel tétetnek ki, miszerint azt az érdekeltek megtekinthetik és hadmentességi díjuk elleni netaláni felszólamlásukat Nagyvárad város közigazgatási bizottságához 15 nap alatt benyújthatják.

Nagyvárad 1915. évi január hó 25.

Lukács Ödön
tanácsnok.

Felhívás.

A bűnügyi nyomozás sikeréhez főképen két körülmény szükséges: először, hogy a felfedezés után a büneset nyomban hozzassék a rendőrség tudomására, másodsor, hogy mindaddig, míg a rendőrség helyszínre nem érkezik, annak a felfedezőn kívül senki még a közelébe se menjen.

Nagyváradon az utóbbi időben elkövetett büncselekményeknél az említett követelményekkel szemben éppen az a közönség gyakorlata, hogy a büncselekmények elkövetésének színhelyén nem csak az egész család és cselédség, de gyakran az egész ház és környék összes lakosai nyomban összefutnak s megkezdik a nyomozást és csak napok mulva, amidőn az általuk megejtett nyomozás semmi eredményre nem vezetett — jelentik fel az esetet a rendőrségnek.

Minthogy az ilyen házinyomozás után eredményt felmutatni rendszerint a rendőrségi nyomozás is képtelen; saját érdekében felhívom a közönséget arra, hogy lopásokat vagy egyéb büneseteket a felfedezés után nyomban tenát éjszaka folyamán is jelentsek a rendőrségen, továbbá míg a rendőrség meg nem jelenik, a helyszínt senkit még közelébe se bocsájtssanak.

Nagyvárad, 1915. január 18.

Dr. Dajka Endre
rendőrkapitány.

317-1915. eln. sz.

Pályázati hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága az elhalálozás folytán megüresedett főjegyzői állásnak választás útján leendő betöltését a folyó évi február hó 11-én megtartandó rendes közgyűlés napirendjére tűzvé ki, felhívom mindazokat, akik a 7-ik fizetési osztálynak megfelelő törzsfizetés és lakpénz továbbá a szervezeti szabályrendeletben megállapított pótlékkal javadalmazott főjegyzői állásra pályázni kívánnak, hogy pályázati kérvényüket szabályszerűen felszerelve Nagyvárad város főispánja, méltóságos Hlatky Endre urhoz, mint a kijelölt választmány elnökéhez címezve, hivatalomnál (Városháza I. emelet 4. sz.) folyó évi február hó 6-ik napjának délután 5 óráig adják be.

A főjegyzői állás betöltésével esetleg megüresedő tanácsnoki állásnak betöltését pedig a március havi rendes közgyűlés napi rendjére tűzvé ki a törv. hat. bizottság, ugyan azért ez alkalommal felhívom azokat is, akik ezen VII-ik fizetési osztályban 4800 korona fizetés és 1280 korona lakbérrel javadalmazott tanácsnoki állást elnyerni óhajtják, hogy pályázati kérvényüket szabályszerűen felszerelve Nagyvárad város főispánja méltóságos Hlatky Endre urhoz, mint a kijelölt választmány elnökéhez címezve hivatalomnál (Városháza I. emelet 4. sz.) folyó év március 6-ik napján d. u. 5 órájáig annyival is inkább adják be, mivel az elkészen be adott, vagy kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe vételét nem fognak.

Nagyvárad, 1915. január 19.

Rimler Károly,
polgármester.

Első nagyvárad cementipar.

Készíték granító, terazzó, műkö és minden e szakmába vágó munkálatokat, házi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyelettel. Kívánatra angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a legalkalmasabb és legmesszebb menő jótállás mellett készíték. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaniszló-utca 67. szám. (Saját ház.)

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától
1168—1914. szám.

Hivatalos hirdetés.

Felhívom az ébtulajdonosokat, hogy ezen hirdetés közzétételétől számított 15 nap alatt, illetve legkésőbb március hó 1-ig az ebadót városi pénztárba annál is inkább befizessék, mivel a mulasztók a szabályrendeletileg megállapított ebadó kétszeres esetleg háromszoros összegében fognak elmarasztaltatni.

Nagyvárad, 1915. január 16.

Gerő.
rendőrkapitány

316—1915. eln. sz.

Pályázati hirdetés.

Nagyvárad város törv. hat. bizottsága, az elhalálozás folytán megüresedett adópénztárnoki állásnak választás útján leendő betöltését a f. év február hó 11-én megtartandó rendes közgyűlés napirendjére tűzven ki, felhívom mindazokat, akik a IX-ik fizetési osztálynak megfelelő törzsfizetés és lakpénz, továbbá 300 korona személyi pótlékkal javadalmazott adópénztárnoki állást elnyerni óhajtják, hogy pályázati kérvényüket szabályszerűen felszerelve Nagyvárad város főispánja, méltóságos Hlatky Endre urhoz, mint a kijelölt választmány elnökéhez címezve, hivatalomnál (Városháza I. emelet 4. sz.) f. évi február hó 6-ik napjának délután 5 órájáig annival inkább adják be, mivel az elkészen beadott, vagy kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe vételét nem fognak.

Nagyvárad, 1915. január 19.

Rimler Károly
polgármester.

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet III-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1915 január 1-én III-ik évtársulatát nyitotta meg.

Az első 2 üzletév, — dacára a nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel folyik.

Belépni szándékozók üzletrészeket jegyezhetnek még most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső-u. 5. sz. a.) Egy üzletrész heti 20 fillér befizetésre kötelez, s ki-ki annyi üzletrészt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj üzletrészenként, 10 fillér. 3 év múlva az évtársulat feloszlik; a tagok a befizetett összeget kikapják s a reájuk eső nyereséget is.

A tagok a befizetett összeg 4% részéig a szövetkezettől olcsó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betáblázásra, értékpapírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel, s kiki heti betétje arányában részesedik.

A szövetkezet elfogad betéteket is, s azokat legmagasabb kamatlábbal kamatoztatja. Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozókat, sziveskedjenek szövetkezetünk helyiségében részjegyeket jegyezni.

Teljes tisztelettel

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

Katonai ruhákat

az összes fegyvernemek részére, a mai órákon alul előírás szerint és gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa. elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet kelmekességek, őröly és téli kabátokra felöltőre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-u. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálattal.

Éltséggvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

illámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszereplő telefonja 55. sz.